

OBSAH

PŘEDMLUVA	8
VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH I. / METODY, FORMY A TECHNIKY	9
ÚVODEM	10
Pravidla práce a života	12
VÝCHOVA A VZDĚLÁVÁNÍ	13
Co je pro výchovu a vzdělávání charakteristické?	13
VÝCHOVA A VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH	17
Čím se vyznačuje dospělý účastník	17
Jak odstraňovat překážky (bariéry) při vzdělávání dospělých účastníků	19
Percepční bariéry	19
Bariéry kultury	20
Bariéry pracovního prostředí	21
Intelektuální a výrazové bariéry	21
Emoční bariéry	23
Co z toho pro lektora vyplývá? aneb Jak působit na dospělého účastníka?	23
V JAKÉM PROSTŘEDÍ LEKTOR PŮSOBÍ	25
Cíle, funkce a efekty práce lektora	26
<i>Cíl výchovy a vzdělávání dospělých</i>	26
Vymezování cílů	26
<i>Funkce a požadované efekty výchovy a vzdělávání dospělých</i>	28
Principy, metody, formy a pomůcky v práci lektora (tzv. určené proměnné)	28
<i>Principy a zásady lektorské práce</i>	29
Princip optimálního řízení	31
Princip názornosti	32
Princip přístupnosti a přiměřenosti	33
Princip soustavnosti	34
Princip kontinuity akce	35
Princip uvědomělosti a aktivity	35
Princip trvalosti	36
Princip spojení teorie s praxí	37
<i>Metody práce lektora</i>	37
Metody poznání (znovupoznání)	40
METODY EMPIRICKÉ	41
METODY TEORETICKÉ	47
HYPOTETICKÉ METODY	57
Diskusní metody a techniky	61
Zvláštní druhy diskuse	64
Plánování diskusních metod	65
METODA ROZHOVORU	67

Vedení rozhovoru	68
Základní druhy rozhovoru:	68
Vedení skupinového rozhovoru	70
METODY ARGUMENTACE	71
Metody tvůrčího řešení problémů	74
Strategie řešení problémů	75
OPERAČNÍ METODY	76
VÝCHOVNÉ METODY	88
KOMPLEXNÍ PŘÍSTUP K METODÁM ROZVÍJENÍ TVOŘIVÉHO MYŠLENÍ	90
<i>Formy vzdělávání dospělých</i>	92
Monologické formy	93
Přednáška	93
Vysvětlování	96
Vyprávění	98
Dialogické formy	100
Formy skupinové	101
Skupinové cvičení / trénink	104
Formy kombinované	104
Formy složené	106
Institucionální formy	108
<i>Didaktické pomůcky</i>	109
<i>Prostředky didaktické techniky</i>	111
Obsah vzdělávání dospělých	111
<i>Vlastnosti učiva</i>	112
Optimalizace	112
Užitečnost	114
Organizovanost	115
Selektivita, úplnost a přesnost učiva	116
Kondenzace	116
Včasnost, operativnost	116
Stručnost	117
Logičnost	118
Spolehlivost	118
Pravdivost	119
Hloubka	119
Dodatečná stimulace	119
<i>Využitelnost učiva</i>	121
VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH II. / RUKOVĚŤ LEKTORA / TRENÉRA	127
JAK UČIT, AKTIVNĚ KOMUNIKOVAT A JEDNAT	129
<i>Kdo je lektor (trenér)?</i>	129
Kompetentního lektora charakterizuje	129
<i>Aktivity lektora (trenéra)</i>	131
<i>Co charakterizuje dobrého lektora v akci?</i>	132

<i>Cesty k porozumění a dorozumění aneb Umění komunikace</i>	135
Aktivní naslouchání	135
Aktivní dotazování	137
<i>Zásady efektivního vystupování lektora</i>	140
Přípravná fáze	140
Vlastní vystoupení lektora	144
<i>Lektor v akci</i>	149
JAK PŘEKONÁVAT OBTÍŽE – PRAKTICKÉ RADY A ZKUŠENOSTI	157
<i>Pasivita skupiny</i>	157
<i>Tématické (obsahové) bloudění</i>	159
<i>Zvládání námitek (osobních útoků)</i>	162
<i>Polemická argumentace</i>	169
<i>Krize ve skupině účastníků</i>	170
JAK MŮŽEME OVLIVNIT ÚSPĚŠNOST VZDĚLÁVACÍ AKTIVITY	174
<i>Úspěšné vystoupení</i>	175
<i>Překonávání bariér v práci lektora</i>	177
<i>Zpětná vazba aneb „zkouška pravdy“</i>	178
JAK SE PŘIPRAVIT NA VZDĚLÁVACÍ AKCI, JAK JI ŘÍDIT A PLÁNOVAT	179
<i>Projektové řízení vzdělávací akce</i>	179
Jak projektově plánovat vzdělávací akci	181
<i>Vlastnosti vzdělávacího projektu</i>	182
<i>Projektový přístup lektora ke vzdělávací akci</i>	183
<i>Celý proces se člení do následujících fází:</i>	185
<i>Plán vzdělávání</i>	187
<i>Hodnocení realizace</i>	188
Jak připravíme projekt konkrétní vzdělávací akce	189
<i>Vlastní příprava a realizace zahrnuje:</i>	189
<i>Metody zjišťování úspěšnosti vzdělávacího projektu</i>	193
<i>Příčiny případného neúspěchu vzdělávací akce a jak jim předejít</i>	194
<i>Doporučený postup realizace</i>	195
Praktické ukázky vzdělávacích projektů	198
NA OKRAJ, MÍSTO ZÁVĚRU	205
PŘÍLOHY	207
Grafy	208
Výukové styly při školení a tréninku	212
Konfrontace výsledků klasických a moderních metod	214
Koučování – struktura postupu	215
Metody řešení – základ pro rozhodování	216
Srovnání metod učení (konvergentní a divergentní myšlení)	217
LITERATURA	219